1899 nařizuje, že je-li dlužník společností neb právnickou osobou, jejíž údové v shromážděních činí svá usnesení, jest zástupce na základě tohoto zákona (z 4./12. 1899) zřízený oprávněn shromážděním těm býti přítomen a porad se zúčastniti.

Jinak však dlužno míti za to, že v konkursu správa veškerého jmění ústavu hopothekárního, tedy i jmění ku krytí zástavních listů určeného, přísluší správci konkursnímu (§ 35 zák. z 13./7. 1899, k tomu důvody, pak § 123 a násl., § 134 Něm. ř. konk. z 17./5. 1898.)

Pro Rakouské právo dlužno ovšem de lege lata tvrditi totéž (§ 76, 82 rak. ř. konk.); avšak dovolili jsme si v spise (českém § 12, str. 71 a násl., i něm. § 12, str. 93 a násl.) vzhledem k účeli zákona ze dne 24/4. 74 a úmyslu zákonodárce de lege ferenda[1]) vysloviti mínění své v ten smysl, že dlužno činiti rozdíl mezi jměním, které slouží vydaným listům zástavním za základ, a ostatním jměním konkursním.

V příčině jmění tohoto ovšem přísluší správa pouze a jedině správci konkursnímu. Co se však jmění prve jmenovaného tkne, tu jsme vyslovili náhled, že by bylo k úplnému dosažení účelu zákona z 24./4. 74 a podle úmyslu zákonodárce žádoucno, aby příslušel společnému opatrovníku jakýsi vliv na správu jmění tohoto, což jsme též se stanoviska vědy odůvodniti se snažili. Srov. obšírně v mém spise českém i něm. l. cit.

Křivé obvinění.

Ve spolku českých právníků »Všehrd« přednesl docent Dr. *Prušák*.

Úkolem mého pojednání není snad poukázati k následkům křivého obvinění dle hmotného a formálního práva trestního, nýbrž k jeho příčinám. V životě praktickém jako soudcové, obhájci neb žalobci setkáte se častěji s tímto zjevem, i je potřebí, abyste již předem blíže s ním se seznámili, chcete-li později zadost učiniti povinnosti své — chrániti nevinného před možným úrazem, před nedostatky vlastními všemu výkonu lidské spravedlnosti. Chcete-li se však se zjevem nějakým seznámiti, je tu jediná cesta: musíte poznati jeho příčiny.

Jsme úplně oprávněni předpokládati, že bezdůvodné obvinění člověka z činu trestního je zjevem velice častým, byť i výkazy trestní statistiky neposkytovaly nám v tomto směru přesného obrazu. Přihlédneme-li příkladně k výkazu statistickému za rok 1895 (výkazy v jed-

[1]) Takto míněno jest též pojednání ve spise »o právu listu zástavních«, jak zejména z německého spisu na str. 94 vychází, (»že by bylo ovšem na snadě, míti za to« atd.).

notlivých létech toliko nepatrně od sebe se odchylují) seznáme, že učiněno bylo celkem 162.995 trestních podání pro zločin a přečin; tomuto velikému číslu trestních oznámení odpovídá však již toliko 35.680 podaných žalob, a počet tento ještě je zmenšen 7261 osvobozenými. S podobným obrazem setkali bychom se asi i při přestupcích, kdyby výkazy statistické přesného porovnání dopouštěly. Statistika rakouská tu uvádí, že roku 1895 podána byla žaloba pro přestupky proti 994.960 osobám, k hlavnímu přelíčení nedošlo v 149.916 případech, osvobozeno bylo 325.672 osob.

Nechci z číslic těchto činiti dalekosáhlých úsudků a upozorňuji zejména na to, že při zločinech počet oznámení proti neznámým pachatelům, při přestupcích počet příkazů trestních je značný; přes to však se domnívám, že tento stručný výkaz neúplné rakouské trestní statistiky je významný, že právník v mnohém se z něho může poučiti. Pro svoji rozpravu poukazuji jen k jednomu: k nutnosti naprosté objektivnosti soudcovy v řízení trestním. Nemůžeme býti nikdy dosti opatrnými, nechceme-li se vydati v nebezpečí, odsouditi osobu nevinnou. [1])

Bylo-li učiněno trestní oznámení na osobu nějakou, a nedošlo k rozsudku odsuzujícímu, stalo se tak podstatně z dvojího důvodu: 1. buď byla prokázána naprostá nevina pachatelova (pachatel byl, jak praví Francouzi, acquitté), 2. buď podezřelý nemohl býti usvědčen, nebylo tu dosti důkazů, aby podezření změnilo se v přesvědčení soudcovo o vině pachatelově (pachatel je absous).

V prvním případě jde o obvinění osoby nevinné, jež však nemusí ještě býti skutečným křivým obviněním v pravém slova smyslu (po stránce etické i právní), neboť mohou tu býti okolnosti, jež v obviňujícím důvodné podezření proti nevinnému vzbuzují; jako křivé v pravém slova smyslu, lze však jen takové obvinění označiti, kde obviňující o nevině obviněného ví, přes to však jako pachatele určitého zločinu jej obviňuje.

Pohnutky, jež k takovémuto obvinění vedou, mohou býti způsobu velmi rozmanitého, mohou to býti pohnutky nejnižší i nejvznešenější, jako na př. láska rodinná, vděčnost, obětavost atd. Nesmíme totiž zapomínati, že křivé obvinění i s vědomím obviněného, ano k jeho vybídnutí státi se může. — Tak je mi z praxe znám případ, v němž všecky okolnosti nasvědčovaly tomu, že matka vzala na sebe vinu dcery své, obviněné z vraždy dítěte. Všecky slyšené osoby vydávaly stařeně nejlepší svědectví, jež ovšem ničeho nespomohla, když obviněná pravdu říci nechtěla; stařena odsouzena byvši k smrti provazem, skončila sebevraždou dříve, než milost panovníkem byla jí udělena.

Přes velikou rozmanitost možných pohnutek, pokládám se však přece za oprávněna, jednotlivé případy křivého obvinění ve tři skupiny rozděliti dle pohnutek typických t. j. nejčastěji se vyskytujících.

[1]) Upozorňuji tu opětně na vynikající práci Grossovu: »Handbuch für Untersuchungsrichter«, v níž pro soudce v řízení trestním súčastněné pokyny dosud ne dosti oceněné jsou obsaženy.

I. V první skupinu umisťuji případy, v nichž převládající pohnutkou je pud sebeobrany v širším slova smyslu. V případech těchto chce obviňující křivým svým udáním chrániti sebe neb osobu blízkou skutečného neb možného podezření a z příčiny té obviňuje osobu jinou, o jejíž nevině je přesvědčen.

II. Druhá skupina obejímá případy, v nichž, bez potřeby chrániti sebe neb osobu jinou, nevinná osoba je obviňována.

III. Ve třetí skupinu umisťuji konečně případy křivého obvinění vlastní osoby z činu trestného. Postaviti tuto třetí skupinu křivého obvinění pokládám proto nutným, poněvadž pohnutky zde se vyskytující namnoze zvláštní jsou povahy.

I. Zabývati se blíže případy první skupiny domnívám se, že je zbytečným, poněvadž neposkytují mnoho zajímavého pro kriminální psychologii; egoism, pud sebezachování zatlačuje do pozadí představy altruistické, neboť i v těch případech, kde o osobu blízkou se jedná, setkáváme se toliko s rozšířením vlastního »já«, s egoismem, nikoli s pohnutkou čistě altruistickou.

II. Daleko zajímavějšími jsou případy skupiny druhé a třetí. Vedle různosti v povaze pohnutek k obvinění vedoucích, liší se tyto případy od oněch skupiny prvé tím, že při těchto (I. skup.) jde vždy o delikt skutečně spáchaný neb stíhaný, v případech však skupiny druhé a třetí velmi často toliko s předstíraným deliktem se setkáváme. Obviňující, nejen že obviňuje osobu nevinnou, nýbrž připisuje jí i delikt, jenž vůbec se nestal, jejž toliko předstírá.

Abych věc příkladem objasnil: Zaměstnavatel udá osobu služebnou, o níž ví, že je nevinna, z krádeže věci, již úmyslně z důvodu toho zničil, neb ukryl, neb osobě nevinně obviněné podstrčil. — Děvče označí určitého muže, jenž prý je znásilnil, přes to, že ví, že muž ten je zcela nevinen, a že nějaký útok na mravopočestnost jeho vůbec se nestal.

Přihlédnouti blíže k pohnutkám takovýchto udání je nutno a užitečno, zejména pokud jde o obvinění z deliktů předstíraných Je patrno že pohnutka zde převládající je pravidlem nízká, na př. msta, vydě račství, neb že vůbec žádného mravního cenění nedopouští, poněvadž je pohnutkou chorobnou, projevem choroby duševní, neb určité poruchy pravidelné duševní činnosti.

Tam, kde jde o pohnutku nízkou se stanoviska mravního, antisociální se stanoviska společenského, je nutnou přísná reakce trestní; zde jde o zvrhlá individua, jež v zájmu společenském musí býti učiněna neškodnými. Lidé počestní musí býti chráněni před osobami, jež lživým udáním nejdražší jejich statky právní v každé chvíli mohou uvésti v nebezpečí. Sem spadají zejména křivá obvinění z deliktů pohlavních osob zámožných neb společensky vyšší postavení zaujímajících. Vykořisťování osobami zaměstnanými, a jak již jsem podotkl, nízké pomstychtivosti jsou tu dveře otevřeny.

Zcela jinak však je tomu, pokud s pohnutkou chorobnou se setkáváme. Zde velmi často nejde jen o ochranu křivě obviněného, nýbrž

i o ochranu osoby obviňující, jež obviněním svým nemenšímu nebezpečí než obviněný je vysazena.

O těchto případech chci blíže pojednati. Nebudou nás tu zajímati případy, jež jsou výsledkem vyložené, každému patrné, choroby duševní, nýbrž ty, při nichž porucha duševní činnosti zůstává namnoze i zraku odborníka ukrytou, jež právě proto k největší opatrnosti nás nabádají. Promluvím o případech křivého obvinění, jehož příčinu v hypnose neb suggesci, hysterii a epilepsii nutno spatřovati.[1])

A. Učení o zločinech spáchaných pod vlivem hypnosy neb suggesce stalo se v poslední době předmětem čilé diskuse, jak se stanoviska soudní mediciny, tak se stanoviska čistě psychologického. Rozdíl mezi hypnosou a suggescí, abych odbornými výklady příliš neunavoval, spočívá podstatně v existenci symptomů spánku podobných, ve spánku hypnotickém, s nímž při suggesci se nesetkáváme. Suggesce je jen obmezením činnosti associační na určité obsahy vědomí tím způsobem, že pamět a fantasie toliko k nim se vztahuje.

Nemohu v rozpravě této se zabývati všeobecným významem hypnosy pro právo trestní, musím toliko na to se omeziti, že častými jsou křivá obvinění lékařů a hypnotisérů osobami hypnotisovanými, zejména obvinění pro delikty proti mravopočestnosti, při nichž vůbec nejčastěji s křivým udáním se setkáváme. (Tak na př. ve Francii bylo dle Schauensteina v létech 1850—1854 z 1200 podaných žalob pro delikty pohlavní 500 neodůvodněných, ano v Anglii na 12 neodůvodněných připadá prý toliko jediná žaloba důvodná. Vedle skutečně šílených osob, jsou to zejména hysterické ženy a děti, jež k těmto žalobám zavdávají podnět.)

Jak velikou pozornost udáním s hypnosou souvisejícím věnovati nutno, vyplývá z případu uvedeného známým mnichovským psychiatrem Schrenck-Notzingem, kde teprvé dobré zdání jeho bylo příčinou zastavení tři měsíce se vlekoucího vyšetřování proti jistému lékaři, assistentu mnichovské nemocnice. Assistent tento byl tak neopatrný, že ve svém pokoji za účelem léčebním beze svědků hypnotisoval třináctileté děvče a v době jeho spánku hypnotického v přítomnosti jeho se vymočil. Krátce na to byla král. státním zastupitelstvem proti němu vznešena žaloba, že hypnotisované svůj úd do úst vložil a tam se vymočil. Žaloba tato opírala se ovšem toliko o výpověď třináctiletého dítěte, leč případ byl dosti vážný, aby ohrozil existenci snaživého lékaře. Toliko dobrozdání výtečného psychiatra, jenž po důkladném vyšetření děvčete

---

[1]) *Havelock Ellis:* Pud pohlavní a stud. — *C. Lombroso - G. Ferrero:* Žena jako zločinec a prostitutka. — *Ilberg*: Význam epilepsie pro právo trestní. Z. XXI. 440 a násl. — *Krafft-Ebing*: Učebnice soudní psychopatologie. II. vyd. 187 a násl. 213 a násl. — *Schrenck-Notzing*: Význam suggesce se stanoviska soudního lékařství. Gros. Arch. V. 1. a násl — *Liszt*: O trestní příčetnosti. Z. XVIII. 242 a násl.

mohl prohlásiti, že jedná se tu o hypnosou vysvětlitelné, nesprávné spracování dojmů ve spánku hypnotickém získaných, je děkovati, že neopatrnost mladého lékaře přespříliš krutě nebyla trestána.

V právnickém spolku v Zurichu přísahal za účelem pokusným hypnotisovaný chlapec, že mu jeden z přítomných pánů ukradl z kapsy kapesník, a po nové hypnose přísahal znova, že nikdy ve svém životě ničeho podobného neřekl.

Důležitější však než hypnosa je pro nás suggesce ve stavu bdění. Nelze ovšem upříti, že pojem suggesce v dnešní literatuře namnoze příliš široce se pojímá, že příliš se přehání, když někteří k tomu poukazují, že každý zločin je pachateli více méně okolím jeho suggerován, leč pozornosti zasluhuje tento, zajisté ne ojedinělý případ (sdělený Dr. Schrenck-Notzingem): V roce 1896 zabýval se mnichovský porotní soud po 14 dní při Jana Bertholda, obviněného z trojnásobné vraždy spáchané na rodině Roosově. Přelíčení skončilo odsouzením obžalovaného k trestu smrti, jenž změněn byl v doživotní trest káznice. Případ Bertholdův je tím karakteristický, že zločin vzbudil veliký zájem veřejný, jenž zejména tiskem stále byl rozněcován. Po celý měsíc vycházely v novinách denně zprávy o strašné vraždě s rozličnými úvahami o nedostatečných poměrech bezpečnostních hlavního města bavorského; mimo to vypsána cena 1000 M na vypátrání pachatele. Když záhadný zločin po delší dobu nemohl býti osvětlen, tu vybídly konečně mnichovské »Neueste Nachrichten« každého, komu by o věci něco známo bylo, aby, pod zárukou naprosté diskretnosti, v redakci se přihlásil. Materiál takto získaný byl uveřejňován, a na jeho základě Berthold, dříve než státním zastupitelstvím, veřejným tiskem jako pachatel vraždy označen.

Následky uvedeného chování se veřejného tisku záhy se dostavily: četné osoby hlásí se k svědectví, a výpovědi jejich, přísahou stvrzené, jsou plny očividných odporů. Mimo to vyvolala v denních listech uveřejněná fotografie Bertholdova u mnohých lidí zpětné klamání paměti. K tomu se družily výpovědi osob nepochybně hysterických, dobrodružná vypravování podezřelých, vícekráte již trestaných osob, jejichž výpovědi ovšem ničím jiným než přísahou nebyly potvrzeny. Suggesce tisku vykonala tu vše, co bylo lze vykonati. Bez ní nedovedli bychom si vysvětliti, že po dobu čtrnáctidenního líčení před soudem porotním neméně než sedm osob se přihlásilo, jež tvrdily, že samy vraždy na rodině Roosově se dopustily. Při 18 svědcích byl vliv suggesce veřejného tisku nesporně zjištěn. Jeden ze svědků tvrdil do konce, že v pátek dopoledne třikráte viděl obviněného — jehož poznal ovšem teprvé dle otištěné fotografie — na blízku místa vraždy, ačkoli se zjistilo, že tomu naprosto tak býti nemohlo, poněvadž v uvedenou dobu svědek soudnímu líčení byl přítomen. Šest dalších svědkyň prohlásilo, že Berthold (poznán opět dle uveřejněné fotografie) u nich podobně jako u rodiny Roosovy snažil se přístup si získati. Ano v jednom časopise vyobrazen Berthold v oděvu, jehož nikdy neměl a nenosil,

však i tu našel se svědek, jenž Bertholda zcela určitě v tomto šatě viděl.

Zajisté je tento případ Bertholdův zajímavým obrazem suggesce veřejného mínění ve výpovědích svědků, již bona fide křivě vypovídají a přísahají. Domnívám se však, že podobný materiál, poskytl by nám každý větší spor, jenž pomocí tisku stal se předmětem obzvláštního veřejného interesu. A přece jak málo věnuje se dosud zjevu tomuto pozornosti.

B. Pokud jde o křivá udání osob hysterických, byl tu již snesen bohatý materiál vědecký, zmiňuji se toliko o případech Krafft-Ebingem a Lombrosem zaznamenaných. Oba poukazují k tomu, že stupňovaná obrazotvornost osob hysterických dává vznikati tak živým představám, že rozeznání jich od skutečnosti není více možným. Přehnaná domýšlivost a nedostatečná věrnost reprodukční svádí osoby hysterické často ku lživým udáním a křivým svědectvím. Žárlivost, přičiněná abnormálními pocity pohlavními, je tu pak příčinou skandálních procesů a křivých udání pro delikty týkající se sféry pohlavní.

Mladé děvče, opuštěné milencem, pojalo proti němu smrtelnou nenávist. Jednoho rána velký počet rév v obci byl pořezán, a děvče, jež samo tak učinilo, aby milenci svému mohlo se pomstíti, označilo tohoto a bratra jeho jako pachatele. Oba, přes svoji zachovalost, byli též odsouzeni. Rok na to přiběhlo totéž děvče do vsi krvácejíc z četných ran na prsou, krku a ramenech a bolestně naříkajíc. Jako pachatele označilo opět strýce svého bývalého milence, jenž chtěl je prý zavražditi. Týž odsouzen k pětiletému žaláři. Později uřezalo kravám vemena, založilo oheň a opět milence svého a bratra jeho křivě obviňovalo. Přes tyto kousky své stalo se však boží mučednicí, a lidé houfně putovali vzhlédnout korunu, již bůh děvčeti seslal — konečně však stihla je lidská spravedlnost a skončilo v káznici.

Z uvedených Lombrosem případů chci se toliko o jediném zmíniti, z něhož je patrno, jak malé víry lze přikládati udání osob hysterických, zejména při deliktech pohlavních. Obvinění týká se často vlastního otce, nejvyššího místního úředníka, nejčastěji však lékaře a kněze. Udání jsou namnoze velice fantastická, leč většinou nalézají přece víru; falšované a anonymní dopisy hrají tu v mnohých případech důležitou úlohu.

Šestnáctiletá dcera jistého generála stěžovala si svým rodičům, že poručík, jenž vedle ní u stolu sedával, neslušné řeči k ní mluví. Od chvíle té docházelo do domu množství dopisů, v nichž pisatel vyznával matce lásku, dceru pak zahrnoval hrozbami. Konečně oznámeno otci anonymním dopisem, že dcera jeho byla poručíkem zneuctěna. Následkem toho zakázán poručíkovi vstup do domu, leč již druhý den nalezena dcera generálova, ležíc v košili na zemi ve svém pokoji, šátkem kolem krku napolovic uškrcena. Přivedena byvši ku vědomí udala, že poručík v noci ji přepadl a chtěl znásilniti; při zápasu s ním byla prý

od něho na četných místech pobodána. Porota odsoudila poručíka k desítiletému vězení, přes to, že se zjistilo, že anonymní dopisy nebyly jím psány, a že generálova dcera trpí hysterií. [1])

Udání těchto spisovatelů doplněna jsou pracemi různých odborníků, z nichž alespoň ještě o anglickém psychiatru Dr. Havelocku Ellisovi chci se zmíniti. Týž dotýká se otázky naší ve svém díle »o studu a pudu pohlavním«. Zajímavým je u něho, že přesvědčivě na to nás upozorňuje, že i u osob, jež za naprosto zdravé a normální musíme považovati, s mnohými zjevy jako u hysterických osob se setkáváme. Zjevy tyto týkají se většinou sféry sexuální.

Tak praví Ellis, že nejdůležitější a nejzajímavější znak, jímž erotické sny ženy, jako sny její vůbec, od snů mužových se rozeznávají, spočívá v náklonnosti žen, sny takové i ve stavu bdění dále sníti, což prý u mužů vždy jen velice zřídka a jen v nepatrné míře se vyskytuje. Skutečnost tato je prý časta při osobách naprosto normálních, ve zvýšené míře vystupuje však u osob neurotických, jež sen jako skutečnost dále zpracovávají a v případě potřeby ochotně odpřísáhnou. — Praktické případy, jež Ellis v knize své uvádí, týkají se ovšem většinou osob chorých. Tak na př. třináctiletá, posunčinou trpící školačka, udala školního ředitele pro nemravný útok na ní spáchaný; ředitel byl po provedeném řízení odsouzen. Teprvé později podařilo se odborníku zjistiti, že děvčeti se vše toliko zdálo, a že odsouzený ředitel stal se obětí snu chorého dítěte.

Z uvedeného vyplývá, jak velice opatrnými býti musíme při posuzování osobních průvodů, zejména při deliktech sexuálních, jakož i v těch případech, jež všeobecný zájem vzbudily, jak na př. v procesu Bertholdově jsme poznali.

Osoby zdravé a zachovalé podléhají tu úplně suggesci, čím intelligentnější pak jsou, tím jsou též nebezpečnějšími, neboť velmi nesnadno lze je z nepravdy usvědčiti. Udání jejich jsou naprosto přesná, svědci neb žalobci nikterak si neodporují, vědí vše »zcela určitě«, bohužel, že toto »jisté« není skutečností, nýbrž jen zaslechnutým hovorem, neb článkem novinářským.

Zde upozorňuji na chybu, jíž soudcové, žalobci i obhájci většinou se dopouštějí, že věrohodnost svědka posuzují na mnoze dle určitosti jeho výpovědi, dle upamatování se na nejmenší detaily. Vypátrá se po roce nový svědek, o němž dosud nikdo ničeho nevěděl, je vyslechnut a pamatuje se ještě na takové maličkosti, o kterých i soudce, kdyby jen poněkud sám sebe si všímal, musil by doznati, že nepamatuje si jich při dějích, jež před týdnem, ano snad před třemi dny se udály. Na všecky otázky odpovídá svědek s naprostou jistotou, jež ve většině případů sama o sobě měla by pravdivost výpovědi svědecké činiti alespoň pochybnou. Jak těžko může se tu obviněný hájiti, když obviněn

[1]) Další případy, zejména křivé obvinění osob duchovních ženami hysterickými, uvedeny Lombrosem v cit. jeho spise.

byv nevinně, nemůže již přirozeně se upamatovati, kde v kritickou dobu před rokem byl, s kým mluvil, jak byl oblečen, krátce na všechny ty podrobnosti, jež svědku tak určitě jsou známy.

Proto se domnívám, že právem již měla by býti uznána nespolehlivost osobních průvodů v takovýchto případech, nejedná-li se o okamžiky v životě svědka neb žalobce obzvláště důležité, neb takové, kterým přirozeně pozornost v životě věnuje. (Důkladná znalost života, zvyků, zaměstnání osoby vyslýchané velice je tu důležita.)

C. Zbývá mi poukázati ještě k epilepsii. Význam choroby této pro kriminalistiku nesmíme nikterak podceňovati, uvážíme-li, že na 1000 osob připadají jeden až dva epileptikové (a tu počítá se ještě toliko s vážnějšími případy této poruchy nervové), a že dle udání nejlepšího znatele této choroby Russel Reynoldse toliko asi 38% epileptiků prosto je poruch duševních. Avšak i tuto menšinu lze prý těžko jako psychicky intaktní prohlásiti. Pozornosti zasluhuje pak zvláště ta okolnost, že zejména v těch případech, kde záchvaty křečovité vůbec scházejí, neb poměrně slabými jsou (petit mal), integrita duševní nejvíce bývá otřesena. Abychom důležitost epilepsie pro právo trestní správně mohli oceniti, nutno si zejména uvědomiti, že choroba nervová často oku neodborníka úplně skrytou zůstává, záchvaty křečovité vůbec se nevyskytují, a že toliko s potlačením sil duševních se setkáváme.

Důležity pro nás jsou zejména »zatemnění vědomí« (Dämmerzustände), jež způsobilost jednati nikterak nevylučují, přes to však člověka nezodpovědným činí. Delikty nejrozmanitějšího způsobu mohou tu býti spáchány: vojáci vypovídají poslušnost a desertují, služky bez jakékoli pohnutky opouštějí službu, krádeže, udavačtví, žhářství, nejodpornější zločiny sexuální bývají v stavu tomto spáchány, ano halucinace záchvatem přivoděné vedou často k sebevraždám, zabití a různým činům násilným.

Po stránce procesuální nutno ještě k tomu poukázati, že výpověď epileptiků v řízení trestním velice opatrně přijímána býti musí, z důvodu často se vyskytujícího přílišného přeceňování vlastního já, jakož i náklonnosti jejich ku lži. Uvádím tu vlastní slova Ilbergova, jenž se v poslední době v důkladné studii zabýval významem epilepsie pro právo trestní: »Přes všecku nábožnost a nábožnůstkářství, s nimiž u epileptiků se setkáváme, mají slabomyslní epileptikové, nepřihlížíme-li ku seslabené jejich paměti, velikou náklonnost ku zpotvořování a překrucování pravdy, a měli by z důvodu tohoto jen s velkou opatrností býti připuštěni k přísaze. Většina jich je k svědectví a přísaze svědecké nezpůsobilá.«

Křivá udání epileptiků nejsou žádnou vzácností. Příčinou jich je povaha epileptiků, jejich dráždivost, poruchy paměti a uvedená jich náklonnost ku lži. V každé učebnici soudního lékařství, jakož i v jednotlivých monografiích epilepsií se zabývajících hojnost křivých obvinění, jichž příčinou je epilepsie, příkladně jest uvedena.

Jako zvláštní druh křivých obvinění, epilepsií přičiněných, lze uvésti ona, jimiž epileptikové okolí svému vysvětliti se snaží nevědomá

svoje konání ve stavu zatemnění. Tak vysvětlují zcela bezdůvodné cesty únosem, různé svoje delikty uvádějí toliko jako výsledky deliktů jinými osobami na nich spáchaných. Soudce pak naprostou bezdůvodností konání epileptikova velmi často může býti sveden k tomu, aby výpověď jeho jako pravdivou pokládal.

Tím probral jsem nejdůležitější body, s nimiž v rozpravě mé, pokud jde o případy skupiny druhé, bylo se mi zabývati. Ochrana osob nevinných, jak křivě obviněných, tak křivě obviňujících, je tu jak již z počátku jsem podotknul přední úlohou právníků v řízení trestním súčastněných. Učiniti jí zadost mohou ovšem jen tehdy, když dostatečně v kriminalistice jsou vzděláni, a když účinně podporováni jsou zkušenými odborníky.

III. Přicházím ku případům třetí skupiny, ku křivému obvinění sebe sama. Leč případy tyto, pro značnou jejich zajímavost pro kriminálního sociologa chci zůstaviti pozdějšímu samostatnému zpracování. Poukazuji toliko k tomu, že z rozmanitých, zde se vyskytujících pohnutek, předem pohnutky dvojího druhu vystupují: jedny přivoděné chorobou duševní, druhé vysvětlitelné nezdravými poměry sociálními. Pokud jde o poslední, uvádím známá slova Löfflerova:

Je nepopíratelno, že žijí mezi námi lidé, kterým, chtějí-li na počestné cestě setrvati, jen hlad, zima, marná námaha jest údělem, až konečně smrť nad bídou jejich se smiluje. Je to strašná obžaloba proti dnešní společnosti, že tisíce lidí v takové bídě zůstavuje, že vedle toho život ve vězení je něco příjemného. O trestance musí se stát starati, na lidském niveau je udržeti, svobodným však občanům, kteří pracovati chtějí, však nemohou, není povinen existenční minimum zabezpečiti. Pro tyto lidi nemají statky, jichž trest nás zbavuje, více žádné ceny, a spočívá to na smutně rozumné úvaze, když tyto statky obětují, aby za ně získali statky reelní, jichž na svobodě tak postrádají: řádnou výživu, obydlí, oděv, teplo, lékařské ošetření a práci silám přiměřenou.

Osobní daň z příjmu a voliči do říšské rady, pak rozdělení této daně dle národností.

Podává dv. rada prof. Dr. *Talíř*.

Tak zní nadpis 9. a 11. odstavce spisu »Die Ergebnisse und die Aussichten der Personaleinkommensteuer in Österreich«, jejž byl před nedávnou dobou vydal Dr. Bedřich svob. pán z *Wieserů*, profesor při německé universitě v Praze, a ve kterém jest tvrzeno, že příslušníci německé národnosti nesou v Rakousku více než 70% veškeré osobní daně z příjmu, a že v Čechách zvlášť obnáší břemeno to 57·6% na straně národnosti německé a pouze 42·4% na straně národnosti české,